

Законодателство и основни проблеми в управлението на отпадъците в РБ

София, 28 март 2012г.

Съдържание

- Правна рамка и основни проблеми при управлението на битовите отпадъци и такса битови отпадъци
- Количества БО и платени ТБО от фирмения сектор на тон и на заето лице
- Действия на БСК за нормативни промени при УБО
- Становище и предложения на БСК по проекта на ЗУО:
 - управление на т.н. масово разпространени отпадъци
 - дейности по отпадъци на черни и цветни метали
 - управление на опасните отпадъци

Правна рамка на управлението на битовите отпадъци

- **Принципите** “замърсителят плаща” и “отговорност на производителя” (количество отпадъци) **vs.** “Собственикът на имота плаща” (стойност на имота);
- Конституция на Р. България „чл. 141, т.4 общинският съвет определя размера на местните такси **по ред, установен със закон**”;
- **Закон за управление на отпадъците**;
- **Закон за местните данъци и такси**, чл. 67, ал.2 и ал. 4 - общинските съвети определят размера на таксите „*пропорционално върху основа, определена от общинския съвет*”, ако не могат да определят количествата;
 - Нормативна хипотеза за невъзможност за определяне на количествата БО в ЗМДТ
 - При месечни отчисления по чл. 71а, ал.1, и чл. 71е, ал.1 на ЗУО и наредба № 14 от 15.11.2010 г. На МОСВ и МФ, определени на база количества БО;
- **Наредби на ОБС**:
 - Всички наредби и решения на общинските съвети **не обосновават невъзможността за определяне на количеството БО**;
 - Дискриминация при определяне на ставките,
 - Невъзможност за определяне прогнозни количества за целите на проектирането на съоръжения за третиране на БО?

Основни проблеми при управление на БО

- Основа на ТБО - данъчна оценка и/или отчетна стойност на ДМА, вместо количества генерирани и третирани БО;
- Неприлагане или деформация на принципите на ЕС – „замърсителят плаща” “отговорност на производителя” и на практика в СЧ на ЕС;
- Противоконституционност на ЗМДТ, чл. 67, ал.2 и ал.4 спрямо КРБ, чл., 141, т.4 - ОбС няма право да определя реда/основата на ТБО – Народното събрание трябва да я определи със закон;
- “Скрита” втора “местна такса” в ТБО – “такса чистота на обществените територии” и включване в ТБО на свързаните разходи;
- ТБО скрит имуществен данък, а не такса (цена за предоставяне на обществена услуга при пазарно определени разходи);
- Откъсване на стойността на услугата от реалните разходи, вкл. ЕС-27;
- Нереална отчетност на фирмено, общинско и национално ниво - 410 кг/жител за 2010г. (над нивата за редица развити страни);

Основни проблеми при управление на БО

- Огромни различия между приходи от ТБО по общини, населени места за граждани и за фирмите (на тон и на ползвател);
- Дискриминация на бизнеса спрямо гражданите - 5 пъти по-високи ставки на ТБО за бизнеса в СО (преди 7 пъти), а в някои общини едно предприятие покрива от 50-70% от приходите по ТБО;
- ТБО наказва инвестициите, вкл. в капиталоемки дейности;
- Липсва количествена база за национално, регионално и общинско планиране, и проектиране на съоръжения за третиране на БО със средства на ЕС;
- Залагане в новите проекти на непропорционална тежест върху бизнеса – при 10% от количествата БО и поема 60-80% от общите разходи;
- Скрито соц. субсидиране за гражданите без подоходен и имуществен тест;
- Наслагване на приходи - ТБО, продуктови такси за масово разпространени отпадъци, проектно финансиране от ДБ и ПУДООС, ОПОС, бевъзмездно предаване и продажба на обработеният ресурс като страничен продукт;
- Монополизация, вкл. по законодателен път и сив сектор.

Количества и платени ТБО от фирмения сектор, 2008-2011г.

- Над 300 фирми подали данни в БСК
- Разходи по ТБО в размери :
 - от 8 лв. до 10 000 лв. на едно заето лице,
 - от 30 лв. до много на над 30 000 лв. на тон генерирани БО от отделни фирми;
- Многобройни случаи на неколккратно повишаване на задълженията в отделни фирми (увеличени ставки, промяна на основата, нови инвестиции)

Действия и предложения на БСК за нормативни промени в УБО

1. Заведени дела във ВАС;
2. Жалба и прието решение на Комисията по защита от дискриминацията за пряка дискриминация по признак имуществено състояние на членския състав на БСК във връзка с чл.3 ал.2 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗОД);
3. Жалба № П1-Ж 1768 / 31.03.2011 до Омбудсмана на Р. България за сезиране на Конституционния съд по противоконституционност на чл. 67, ал. 2, и ал. 4 на ЗМДТ спрямо чл. 141, ал. 4 от Конституцията на Република България;
4. Отправената препоръка на Омбудсмана до 41-то НС и МС за промяна на ЗМДТ и отпадане определянето на размера на ТБО пропорционално върху основа, регламентирана от общинските съвети.
5. Представени предложения за промени в ЗМДТ в 39, 40 и 41-то НС, целящи:
 - Хармонизиране на законодателството с изискванията и практиката в ЕС;
 - Разширяване на финансовата децентрализация и самостоятелност на общините – спешна подготовка на промени в ЗМДТ;
 - Недопускане на дискриминация между бизнеса и гражданите;

Действия и предложения на БСК за нормативни промени в УБО

- Отпадане на квазитакасата “чистота на обществените територии” и покриване на разходите от имуществените данъци;
- ТБО – вместо данък реална такса, цена на пряко предоставяна услуга за **количеството събрани/третиращи БО**;
- ОбС да определя само ставките на ТБО върху законово определена основа и ред, като се отчитат местните условия и разходи;
- Освобождаване от ТБО на фирми, граждани, ет. собственост с договори за пряко обслужване с оператори по чл. 12 на ЗУО;
- Въвеждане задължително измерване на масата в третиращи съоръжения;
- Засилване на режима на адресна регистрация;

Действия и предложения на БСК за нормативни промени в УБО

- Ежегодно деклариране от собствениците на имоти и управителите на етажна собственост на броя на ползвателите (собственици, наематели и ползватели на жилищни и нежилищни имоти);
- Връщане на отменените през 1995г., задължителни изисквания за проектиране на помещения за временно съхранение на масово разпространени отпадъци в жилищни, търговски и офис сгради (Наредба 7 от 22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, ДВ бр.3/13.01.2004г.);
- Стимули за ограничаване на количествата, разделното събиране, качество на услугите, ниски разходи и конкурентни цени;
- Недопускане припокриване на финансиране на услугите и дейностите;
- Премахване на дискриминацията и необоснованите значителни разлики в размера на таксите спрямо количеството генерирани и третирани отпадъци, както между предприятията и гражданите, така и между отделните общини.

Проект на ЗИД и проект на Закон за управление на отпадъците

- Среци в БСК по проекта на ЗУО с над 100 представители на предприятия, браншови организации, организации за оползотворяване за масово разпространени, промишлени, строителни, опасни и битови отпадъци, общини и други заинтересовани страни.
- Многобройни становища против възприетите принципи и схеми за управление на отпадъчните потоци и проекта на ЗУО.
- Вето на Президента на Република България
- РЕШЕНИЕ № 3 от 21 март 2012 г. по конституционно дело № 12 от 2011г.
- Съдебни дела за причинени щети.

Становище на БСК по проекта на ЗУО - управление на т.нар. масово разпространени отпадъци (МРО)

Възражение срещу:

- Неясния статут и неефективен режим на функциониране на т.Н. Организации за оползотворяване вкл.:
- Едновременно функциониране в конкурентен режим и неразпределяне на печалба от ОО (или ефективна пазарна конкуренция върху или предефиниране статута и функциите на ОО като **публично-частни органи** за цялостно управление на дейностите за конкретен тип МРО);
- Допускане на паралелни дейности по управление и/или самостоятелно извършване на дейностите по разделно събиране, рециклиране и оползотворяване;
- Съсредоточаване на разрешенията и контрола в МОСВ, вкл. за индивидуално изпълнение на задълженията - допълнителен административен капацитет при недоказана ефективност и блокиране на административното обжалване;

Становище на БСК по проекта на ЗУО - управление на т.нар. масово разпространени отпадъци (МРО)

Възражение срещу:

- Режим и размерите на банковите гаранции (неясна цел, начин на определяне и лице с право на усвояване), непосилни размери за МСП при индивидуално изпълнение на задълженията;
- Неяснота на задълженията на ПУДООС спрямо лица, заплатили пълния размер на продуктите такси;
- Задължените лица плащат една малка част от продуктовата такса без да се интересуват от степента на изпълнение на целите за събиране, оползотворяване и рециклиране.
- Общините изпълняват формално и неконтролирани от никого задължението си по отреждане на площадки и сключване на договори без да имат задължението за популяризиране и стимулиране на гражданите за разделно събиране на отпадъците;

Управление на т.нар. масово разпространени отпадъци (МРО) - предложения

- съхрани и развие потенциала на предприятия и ОО с натрупан опит и инвестиции в системи за разделно събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване;
- насърчаване на конкуренцията за качествено обслужване, изпълнение на количествените цели, намаляване на цените и разширен пазарен достъп при ясни и ефективни правила за разрешаване на дейността;
- регистри на задължените лица, генериращи МРО (към организацията за оползотворяване) за ограничаване на нелоялната конкуренция от фирми, които не изпълняват задълженията и контрол от ОО;
- райониране на страната в рамките на национална програма за управление на отпадъците;
- актуализиране ежегодно националния план, разпределен по общини и области и съответни количествени цели заедно с браншови организации и задължените лица;.
- количествените цели следва да бъдат определени в ПЗР на ЗУО при съответна годишна актуализация на националния план;

Управление на т.нар. масово разпространени отпадъци (МРО) - предложения

- Разширена ролята на общините - съвместно издаване на разрешителните с ОО и РИОСВ за разделно събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване и поемане на отговорности за контрол по предварително одобрени за съответната територия и населени места, количествени цели;
- Споделени отговорностите при изпълнение на целите – от задължените лица и общините към ОО като се предвидят стимули и санкции;
- Контролни и сигнални функции на ОО спрямо лица, генериращи МРО, работещи на индивидуални схеми, увеличени санкции, вкл., в приход на ОО;
- Предефиниране на системата на контрол спрямо ОО по изпълнение на целите, по-широк избор на одитори, обхват на контрола и одит, прецизиране на процедурите и условията за отнемане на лиценза.

По дейностите за събиране, съхранение, транспортиране и търговия с ОЦМ

Подкрепа на позиции на Българската асоциация по рециклиране, Българска браншова камара “Феникс ресурс”, Българската асоциация по металургична индустрия и др., вкл. спрямо:

- Замяна на режима по лицензиране на търговската дейност с ОЦМ, предвиден по Рамковата директива само за опасни отпадъци;
- Разполагане на площадки за събиране на скрап само в райони с приети Общи устройствени планове (30% от общините в България);
- Забрана гражданите да предават отпадъци на съществуващите площадки
- Задължение за безвъзмездно предаване само на общински площадки, вкл. без ОУП;
- Предоставяне на банкови гаранции за всяка фирма и отделно за площадки без ясна цели и условия за усвояване;
- Несъответствие на проекта на ЗУО с европейската директива.

По управлението на опасните отпадъци

- Липсват кардинални решения на стари проблеми с опасните и промишлените отпадъци;
- Кратките сроковете за съхраняване на мястото на образуване и липсата на инфраструктура за третиране блокират изпълнението на задълженията;
- Да се обсъди прилагането на чуждия опит за една или няколко публично частни организации (напр., в шестте планови региона) за публични услуги и администриране на всички основни дейности по събиране и третиране на опасни отпадъци, вкл.:
 - Национална (регионална) организация с акционери - предприятия, които генерират или третират опасни отпадъци – 51% и 49% на държавата;
 - Публични услуги по събиране и обезвреждане на опасни отпадъци, известяване за трансграничен пренос, консултации по оползотворяване;
 - Всички притежатели на опасни отпадъци задължени да ползват публична услуга, когато опасните отпадъци са под 2000 кг годишно да се приемат от оператора за битови отпадъци, обслужваща общината (населеното място);
 - Организацията за публична услуга разпределя и насочва опасните отпадъци към инсталациите за третиране съгласно изискванията или контролира изпълнението по преки договори с оторизирани оператори;
 - Организацията оценява своите операторите - партньори по допустимост на предвиденото обезвреждане, упражнява контрол по доставката на отпадъците на площадката за обезвреждане и отчита ежегодно пред МОСВ (РИОСВ) съответните количества по вид на третирането.

Законодателство и основни проблеми в управлението на отпадъците в РБ

София, 28 март 2012г.

Димитър Бранков, д.и., Зам.-председател на БСК
т.: 981 69 98; brankov@bia-bg.com
www.bia-bg.com

